

فصل ۲۱

شاخصهای قیمت

۲۱- شاخصهای قیمت

مقدمه:

در سال ۱۳۱۵ برای اولین بار، توسط بانک ملی ایران محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها در نقاط شهری آغاز گردید. سپس با تاسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، مسئولیت تهیه شاخصهای قیمت به عهده این بانک قرار گرفت و سال ۱۳۳۸ به عنوان سال پایه محاسبه این شاخصها در نقاط شهری انتخاب شد و سالهای بعد با توجه به تغییر سطح عمومی قیمتها، سال پایه از ۱۳۳۸ به ۱۳۵۳ و از سال ۱۳۵۳ به سال ۱۳۶۱ و از سال ۱۳۶۱ به سال ۱۳۶۹ و از سال ۱۳۶۹ به سال ۱۳۷۶ تغییر کرد.

طرح آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی کشور، برای اولین بار در سال ۱۳۵۳ توسط مرکز آمار ایران اجرا گردید و نتایج حاصل از آمارگیریهای مزبور تا اواسط سال ۱۳۵۷ همه ساله به صورت متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی، در قالب نشریات فصلی و سالانه منتشر شده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در این طرح از نقطه نظر تعداد نمونه، روش نمونه‌گیری و تعداد اقلام مورد پرسش، تجدید نظر بعمل آمد و اجرای آن از اول مهرماه سال ۱۳۵۸ توسط مرکز آمار ایران آغاز شد و سپس در سال ۱۳۷۴ به عنوان سال پایه جهت محاسبه شاخص قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی تعیین گردید و در حال حاضر سال ۱۳۸۱ سال پایه جهت محاسبه شاخصهای قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستائی تعیین شده است.

تعاریف و مفاهیم بکار رفته در این فصل به شرح زیر است:

شاخص قیمت: معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت، نسبت به یک زمان معین (سال پایه)، شاخص قیمت نامیده می‌شود.

شاخص بهای خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی: معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص بهای خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی نامیده می‌شود. شاخصی که بدینگونه بدست می‌آید صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می‌آید مورد سنجش قرار می‌دهد، این شاخص را شاخص هزینه زندگی نیز می‌نامند.

طبقه‌بندی در گروههای کالاها و خدمات: طبقه‌بندی کالاها و خدمات در شاخصهای قیمت، بر اساس ماهیت آنها و طبقه‌بندی بین‌المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است. ولی مبنای کلی، طبقه‌بندی پیشنهادی

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۰

سازمان ملل (SNA)^(۱) برای کالاها و خدمات مصرفی، SITC^(۲) برای عمده فروشی و ویرایش سوم ISIC^(۳) برای تولید کننده) می باشد که بنابر ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است. در این طبقه بندی ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می شود که هر یک از آنها چندین زیرگروه دارد. گروه های بزرگ را گروه های اصلی و زیرگروه های آنها را گروه های فرعی کالاها و خدمات می نامند.

ضریب اهمیت: سهمی که هر کالا یا خدمت در مجموع سبد هزینه های خانوار در یک مقطع زمانی مشخص دارا می باشد، ضریب اهمیت نامیده می شود. این ضریب مهمترین ضابطه انتخاب کالاها و خدمات برای محاسبه شاخص های مختلف می باشد .

سال پایه: سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص نسبت به آن سنجیده می شود و شاخص آن برابر ۱۰۰ می باشد و غالباً ضریب اهمیت مربوط به آن سال در تهیه شاخص، مورد استفاده قرار می گیرد.

نقاط شهری: منظور از شهر هر یک از نقاطی است که دارای شهرداری باشد .

نقاط روستایی: به مجموعه یک یا چند مکان و اراضی بهم پیوسته (اعم از کشاورزی و غیر کشاورزی) گفته می شود که خارج از محدوده شهرها واقع شد و دارای محدوده ثبتی یا عرفی مستقل باشد .

(۱) سیستم حساب های ملی (System of National Accounts: S N A)
(۲) طبقه بندی استاندارد بین المللی تجارت (Standard International Trade Classification : SITC)
(۳) طبقه بندی استاندارد بین المللی فعالیت های اقتصادی (International Standard Industrial Classification : I S I C)

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۰ _____ ۲۱ - شاخصهای قیمت

۱- ۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری بر حسب گروههای اصلی و فرعی (۱۳۸۳=۱۰۰)

۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	ضریب اهمیت	گروه کالا و خدمات
۲۹۶/۴	۲۴۱	۲۱۳/۴	۱۹۴	۱۰۰	کل
					گروه های اصلی و منتخب فرعی:
۳۳۲/۳	۲۶۳/۵	۲۲۶/۹	۲۰۴/۸	۲۸/۴۹	خوراکیها و آشامیدنیها
۳۳۶/۱	۲۶۵/۹	۲۲۸/۹	۲۰۶/۴	۲۷/۲۶	خوراکیها
۳۹۲/۸	۲۵۸/۲	۲۱۹/۳	۲۳۰/۸	۴/۵۶	غلات و نان
۳۲۵/۶	۲۹۴/۲	۲۲۸/۸	۱۸۵/۱	۶/۷۴	گوشت
۲۹۱/۰	۲۴۵	۲۲۱/۱	۱۹۸/۸	۰/۷۹	ماهی و حیوانات دریایی
۲۵۶/۶	۱۹۲/۹	۱۸۸/۳	۱۷۲/۹	۳/۴۷	لبنیات و تخم پرندگان
۳۶۷/۴	۲۵۰/۷	۱۸۷/۲	۱۹۹/۷	۰/۹۷	روغن ها و چربی ها
۳۲۹/۹	۲۷۶/۵	۲۷۲/۶	۲۲۶	۵/۲۶	میوه ها و خشکبار
۳۲۹/۳	۲۶۴/۳	۲۲۰/۸	۲۱۹/۶	۳/۸۷	انواع سبزی، حبوب و فراورده های سبزی
۴۰۹/۴	۳۰۳/۲	۲۲۳/۹	۱۸۸/۸	۱/۲۷	قند و شکر، مربا، عسل و محصولات قنادی
۲۷۹/۶	۲۵۹/۸	۲۵۲/۹	۲۰۲/۹	۰/۳۲	نمک و ادویه، سسها و چاشنیها و ترکیبات خوراکی
۲۳۵/۳	۲۰۱/۲	۱۷۶/۶	۱۶۳/۴	۱/۲۳	آشامیدنی ها
۲۴۲/۹	۲۳۰/۷	۲۳۷/۴	۱۷۰/۱	۰/۵۲	دخانیات
۲۰۹/۰	۱۷۴	۱۵۶/۸	۱۴۳/۵	۶/۲۲	پوشاک و کفش
۳۰۷/۷	۲۵۵/۸	۲۳۸/۶	۲۲۱/۸	۲۸/۶	مسکن و آب، برق و گاز و سایر سوخت ها
۲۸۸/۹	۲۵۹/۳	۲۴۲/۹	۲۲۶/۷	۵/۸	اجاره بهای مسکن غیر شخصی
۲۹۰/۸	۲۶۰/۹	۲۴۴/۵	۲۲۷/۹	۱۹/۱۷	ارزش اجاری مسکن شخصی
۳۶۹/۱	۳۱۳/۲	۲۹۵/۳	۲۶۲/۶	۱/۸۲	تعمیرات و خدمات ساختمانی
۲۲۸/۰	۱۳۶/۴	۱۳۲	۱۲۹/۳	۰/۴۴	آب
۴۵۴/۷	۱۴۴/۸	۱۱۴	۱۱۴/۴	۱/۳۷	برق و گاز و سایر سوخت ها

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۰

۱- ۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری بر حسب گروههای اصلی و فرعی (۱۰۰=۱۳۸۳) (دنباله)

۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	ضریب اهمیت	گروه کالا و خدمات
۲۵۴/۴	۲۰۷/۷	۱۸۷/۹	۱۸۳/۸	۶/۲۶	اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه
۲۸۸/۲	۲۴۵/۳	۲۱۳	۱۷۹/۳	۵/۵۴	بهداشت و درمان.....
۳۰۰/۶	۲۲۱/۶	۱۸۹/۲	۱۷۲/۵	۱۱/۹۷	حمل و نقل.....
۱۰۰/۲	۹۹/۷	۹۹/۳	۹۷/۴	۱/۶۳	ارتباطات.....
۱۹۴/۳	۱۷۱/۵	۱۵۱/۹	۱۳۷/۶	۳/۸۰	تفریح و امور فرهنگی.....
۲۷۹/۱	۲۴۶/۵	۲۲۳/۷	۱۹۶/۸	۲/۰۷	تحصیل.....
۲۸۸/۲	۲۵۳/۱	۲۰۸/۱	۱۸۳/۸	۱/۷۲	رستوران و هتل.....
۳۵۶/۵	۲۸۹/۲	۲۴۴/۵	۲۱۲/۸	۳/۱۸	کالا و خدمات متفرقه.....
					گروههای اختصاصی :
۲۸۸/۹	۲۲۶/۳	۱۹۷/۴	۱۸۱/۳	۵۷/۱۳	کالا.....
۳۰۹/۲	۲۶۶/۲	۲۴۰/۸	۲۱۵/۶	۴۲/۸۷	خدمت.....
۳۰۷/۷	۲۵۵/۸	۲۳۸/۶	۲۲۱/۸	۲۸/۶۰	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها.....

مأخذ- بانک مرکزی ج.ا.ا.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۰ _____ ۲۱ - شاخصهای قیمت

۲-۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی بر حسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۰۰=۱۳۸۱)

گروه های کالا و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۸۵	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	درصد تغییر سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۹
شاخص کل	۱۰۰	۲۰۰/۸	۲۵۹/۲	۳۰۱/۴	۳۷۵
گروه های اصلی و فرعی:							
خوراکیها و آشامیدنی ها							
..... ودخانیات	۴۳/۳۴	۲۱۴/۶	۲۹۷/۱	۳۵۱/۰	۴۵۹/۳
..... خوراکی ها	۳۸/۱۷	۲۱۸/۸	۳۰۰/۵	۳۵۴/۳	۴۷۰/۲
..... نان و غلات.....	۹/۷۸	۲۴۲/۳	۳۷۰/۱	۴۰۳/۷	۵۳۴/۱
گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده های آنها.....	۹/۸۷	۱۸۶/۳	۲۴۵/۳	۳۲۱/۹	۴۲۱/۲
..... ماهی و صدف داران ^(۱)	۰/۷۴	۱۵۷/۸	۲۰۱/۱	۲۳۷/۰	۲۷۱/۴
..... لبنیات و تخم مرغ	۴/۱۶	۲۳۳/۷	۳۱۰/۲	۳۴۹/۵	۳۶۱/۸
..... روغن ها و چربی ها	۲/۴۷	۲۰۰/۶	۳۰۳/۳	۲۸۲/۱	۳۲۲/۳
..... میوه ها و خشکبار	۳/۱۹	۲۱۶/۶	۲۵۲/۴	۳۱۲/۴	۳۶۳
..... سبزی ها و حبوب.....	۴/۹۱	۲۹۵/۵	۳۸۳/۷	۴۶۱/۷	۷۷۴/۸
..... قند و شکر و شیرینی ها.....	۲/۶	۱۶۶	۲۲۸/۸	۲۸۶/۲	۳۷۳/۶
..... ادویه و چاشنی ها	۱/۱۹	۱۸۶/۲	۲۷۵/۸	۳۵۱/۵	۴۰۴/۳
..... چای و سایر آشامیدنی ها.....	۱/۹۷	۱۶۸/۵	۲۳۳/۷	۲۷۲/۵	۳۱۹/۲
..... دخانیات.....	۱/۱۲	۱۴۱	۱۷۱/۳	۲۴۹/۹	۲۹۶/۴
کالاهای غیر خوراکی و خدمات.....	۵۶/۶۶	۱۸۹/۵	۲۲۸/۳	۲۶۰/۸	۳۰۶
..... پوشاک و کفش.....	۹/۵	۲۰۳/۸	۲۵۰/۴	۲۳۹/۵	۳۳۲/۳
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها.....	۱۶/۷۱	۱۹۱/۶	۲۲۳/۲	۲۵۳/۱	۳۲۵/۶
..... مسکن.....	۱۱/۲۸	۲۵۲/۶	۳۱۰/۳	۳۵۷/۵	۴۰۴/۲

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۰

۲-۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی بر حسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۰۰=۱۳۸۱) (دنباله)

گروه های کالا و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	درصد تغییر سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۹
اجاره.....	۹/۹۸	۲۳۸/۱	۲۷۷/۱	۳۱۴/۱	۳۵۵/۹
نگهداری و تعمیر واحد مسکونی...	۱/۳۰	۲۸۸	۳۹۱/۲	۴۶۳/۲	۵۲۱/۵
آب، برق، گاز و سایر سوخت ها...	۵/۴۳	۱۴۲/۳	۱۵۲/۷	۱۶۸/۵	۲۶۱/۹
میلانم ولوازم خانگی و تعمیر و نگهداری آنها.....	۷/۵۲	۱۷۲/۹	۲۲۴/۱	۲۵۶/۱	۲۸۲
بهداشت و درمان.....	۶/۴۸	۱۹۵/۴	۲۴۷/۱	۲۸۹/۳	۳۳۳/۷
حمل و نقل.....	۸/۲۰	۱۸۷/۲	۲۱۰/۱	۲۲۷/۳	۲۶۷
ارتباطات.....	۱/۴۱	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲
تفریح و فرهنگ.....	۳/۰۵	۱۵۸/۶	۱۷۲/۳	۱۸۰/۰	۱۹۰/۶
آموزش.....	۰/۹۲	۱۴۳/۵	۱۹۴/۱	۲۴۴/۶	۲۶۸/۴
هتل و رستوران (۲).....	۲/۲۶	۲۴۷/۴	۳۶۷/۹	۴۲۲/۶	۵۱۸/۸
کالاها و خدمات متفرقه.....	۲/۶۹	۲۳۷/۳	۲۹۳/۹	۳۵۲/۸	۴۴۵/۳
گروه های اختصاصی :							
کالاها.....	۷۶/۳۲	۱۹۶/۳	۲۵۴/۴	۲۹۵/۹	۳۷۴/۱
خدمات.....	۲۳/۶۸	۲۲۱/۱	۲۸۰/۷	۳۲۵/۹	۳۷۹
شاخص کل (۳).....	...	۱۹۹/۵	۲۵۸/۶	۳۰۰/۹	۳۷۵/۶

(۱) ضریب اهمیت و شاخص ماهی ها و صدف داران در سر گروه گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده های آنها منظور شده است.

(۲) ضریب اهمیت و شاخص هتل در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات و رستوران در گروه خوراکی ها منظور شده است.

(۳) شاخص کل منهای ارزش اجاری واحدهای مسکونی ملکی .
 مأخذ - مرکز آمار ایران .